tonaymemí
comunicació, investigació
i gestió per la sostenibilitat

EIX EDUCACIÓ AMBIENTAL
Resultats de la dinàmica tècnica

Redacció del capítol d'educació ambiental del nou Programa Metropolità de Gestió de Residus Municipals 2018-2025

"Estratègia educativa recursos i residus 2025"

Àrea Metropolitana de Barcelona
Abril de 2018

AMB

PROGRAMA
Metropolità d'Educació per a la Sostenibilitat
Compartim un Futur

1. Introducció

En aquest document s'ha realitzat un buidat, anàlisi i reflexió sobre les dades obtingudes en la sessió tècnica de debat sobre l'eix d'educació Ambiental, celebrada el dia 18 d'abril de 2018 amb l'assistència de 54 inscrits.

Els objectius de la sessió han estat:

- Identificar allò que funciona i allò que manca en el pla d'educació sobre recursos i residus inclòs en el Programa *Compartim un futur* de l'AMB i seguint els grans eixos d'actuació del nou PMGRM 2018-2025
- Recull i anàlisi de propostes de les estratègies educatives de residus en la perspectiva de l'any 2025
- Anàlisi d'estratègies per aconseguir canvi d'hàbits dels ciutadans

Les metodologies utilitzades han estat:

- Manual Thinking (MT)
- Pensament lateral
- Entrevista d'indagació apreciativa.

La dinàmica de treball s'ha estructurat en dos blocs de treball expressats en dues preguntes:

- Què ens ajuda a canviar els hàbits?
  A través d'una entrevista d'indagació apreciativa sobre el canvi d'hàbits i el treball posterior en grups plasmat en mapes de *Manual Thinking*

- Com haurien de ser les activitats l'any 2025? Què penseu que serà important i necessari?
  Accions i idees propositives en clau de futurització i en relació a 8 grans eixos programàtics de gestió treballats mitjançant *Manual Thinking*

2. Resultats de la sessió

2.1 Entrevistes. Què ens ajuda a canviar els hàbits?

Aquest buidat correspon a una interpretació dels material obtingut després de l'exercici destinat a indagar sobre què ens mou com a persones a realitzar canvis d'hàbits ja que és precisament aquí on rau la clau d'una gestió efectiva dels residus a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Els resultats exposats deriven del procés descrit a continuació:

- Una entrevista en parelles en que cada persona entrevista i és entrevistada amb el mateix guió. L'entrevista es centra en la cerca d'elements que ens han portat a fer un canvi d'hàbits i els que han fet que els entrevistats lideressin algun canvi d'hàbits sobre l'entorn.

- Una posada en comú en grups de 6 a 8 persones amb un sistema d'etiquetes en un mapa mitjà de Manual Thinking.

- Una posada en comú de tots els grups que va ser compartida per un portaveu de cada grup a tots els assistents i que va dona lloc a un mapa mental comú.

Les conclusions s'extreuen doncs de tots aquests mapes i de la interpretació que en fem que ens dona pistes sobre el que és important a considerar pels participants a l'hora d'entendre els canvis d'hàbits en l'àmbit dels residus.

Transcripció dels mapes

A continuació es fa una lectura força literal dels ítems que els participants van considerar més significatius de l'entrevista d'indagació apreciativa que se'ls va facilitar.

Del mapa mental global de tots els grups que varen presentar els portaveus i les portaveus de cada un d'ells, s'extreuen els següents grans apartats:

Els canvis d'hàbits s'expliquen per:

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Les oportunitats que ofereixen.
Els valors que s'hi associen.
Es creen per impacte o creen impacte. El que impacte poden ser imatges que ens sorprenen o bé experiències que ens porten a una reflexió i després al canvi.
Determinades vivències personals poden generar també canvi d'hàbits. Es donen canvi d'hàbits quan determinats canvis de vida ens hi empenyen (ex: canvi d'habitatge, anar a viure amb altres persones que tenen altres hàbits).
Pels incentius que es puguin donar per a fer el canvi efectiu.
Hi ajuda la practicitat, la facilitat i la immediatesa dels beneficis associats.
Quan un petit canvi porta a un canvi més important.
Amb l'edat també es generen uns canvis o altres.
Per decisió i cerca de satisfacció personal.

Elements socials i polítics que permeten el canvi:

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

La normativa quan va de la mà amb la realitat i el context social.
Una governança que suporti aquests canvis comptant amb una transversalitat del màxim d'actors socials possibles.
Propostes polítiques acompanyades d'una coherència que es percebi sòlida.
Unes propostes que ofereixin alternatives.
Una acció col·lectiva en que es percebi que "junts som més forts".
Una facilitació de l'empoderament per a que el canvi sigui efectiu.
Un sentiment de pertinença a un col·lectiu per a sentir el canvi com a proper i possible que ajudi, al seu torn, a crear influència.
Exemples propers per a la ciutadania que poden ser vehiculats, per exemple, a través de xarxes socials (Instagram) o altres eines d'internet.
Millors coneixements sobre el que suposa el canvi o no canvi d'hàbits.
Una informació clara, fàcil i objectiva.

Característiques intrínseques del canvi d'hàbits:

APORTACIONS DE LA DINÀMICA
Acostumen a anar acompanyats d'una voluntat de compartir i de prevenir. Pel canvi d'hàbits cal actuar, no es tracta d'una qüestió teòrica.

Aspectes resumits dels grups de treball (6-8 participants)

Aquests són els aspectes que s'han considerat interessants dels mapes grupals i que ens aporten elements diferenciadors respecte al mapa global.

Mapa 2

- Informació senzilla, clara i objectiva i explicat en un plànol quotidià.
- Processos de reflexió: viure més senzillament, altres formes d'alimentació (deixar de menjar car). Requereixen d'un temps de reflexió i de constància.
- Unió + Pertinença al grup: dona fortalesa, crea una corrent de pensament, suposa lluitar, insistir en la utilitat, implicar als barris i apoderament dels veïns, superar l'anonimat, un acompanyament en grup, compartir socialment els hàbits correctes.
- Influència entorn social pròxim: amb recolzament social, família, companyia, mentors de l'entorn proper amb bons hàbits, amics, una forma de crear companyia.
- Experiència impactant/ intensa: posar l'accent sobre el sentiment del que és just i correcte, ningú no recorda cap matèria, genera tristesa, mala consciència, valor igual.
- Experiència impactant: visita a l'abocador.
- Persones reals/personatges.
- Fiscalitat: pagament per generació i vincular residus a beneficis socials.
- Recursos i mitjans: Activitat participativa

Mapa 3

- Governança: més transparència de les administracions.
- Col·lectivitat: Compartir un sistema, que permeti una transformació quotidiana, que permeti un recolzament i participació de l'entorn i la família, compartir les experiències amb els amics ajuda.
- Hàbits: prevenció a casa (sense envasos), canvi d'hàbits de consum, es canvien quan es dona facilitat en la seva implantació, informació i organització, quan és ambientalment i econòmicament avantatjós, millora la qualitat de vida i la salut, té certa flexibilitat per arribar a l'objectiu, és viable, es dona algun tipus de material com el cubell de la FORM.
- Es dóna per què es produeixen oportunitats que s'expliquen per la independització dels pares i la llibertat d'escollir el model de selecció o es passa a un nou habitatge, es compara amb allò conegut.

Mapa 6

- Canvi de vida a canvi d'hàbits: quant t'independitzes, viure a l'estranger (Alemanya) o canvies d'entorn, per canvis laborals, deixar de fumar, s'entén com un procés llarg.
- Entorn proper: família, amics, companys, responsable d'un col·lectiu, l'exemple de generacions precedents, algun referent pròxim.
- Acció col·lectiva: consens polític, implicació de tots els agents, 10 anys per tenir un efecte, ha d'existir un retorn, administracions i ciutadans han d'anar a la una
- Valors de canvi: paciència, persistència en idees i objectius, conscienciació, convicció i empatia, l'indicador de la salut, solidaritat, persuasió.
- Incentius d'un futur millor: Com t'emportes el reciclatge fora de casa, convenciment d'un futur millor, objectius acomplerts, èxit per generar menys futur.
- Presa de consciència (també a través de l'impacte): a través de l'excursionisme, d'una situació extrema, tristesa per com estan les coses, planeta ple de plàstics, el contacte amb el medi natural, la irresponsabilitat de segons quines persones i entitats, tot l'espai natural malmès, l'impacte del malbaratament, aplicació del principi de qui contamina paga, l'impacte de la urbanització.

Mapa 7

- Esfera social: Exemples propers naturalitzats, influència de l'entorn, de la feina, acord social entre entitats.
  Capacitat d'explicar i justificar, recursos a nivell econòmic, influir des de l'acció, ús d'elements reutilitzables, impacte de canvi d'hàbits d'una comunitat a una altra, naturalitat, actuar davant necessitat, voluntariat recollida de residus, influència a nivell polític, residu on vas?.
- Esfera personal: exemple real i personal, convivència i personal, sense adoctrinament, respecte i educació dels pares.
- Voluntat i constància: seguretat en un mateix, equitat, justícia, coherència.
- Esfera política: participació de la ciutadania, problemàtica amb la roba no reutilitzable, evitar residus, curs formatiu de residus i conscienciació, desconeixement de segregació d'alguns residus, canvi a la recollida porta a porta.
- Solidesa i coherència.

Anàlisi de la informació

En general veiem que intervenen molts elements de comunicació, gestió i governança i pocs d'educació. També trobem rellevant que en cap cas, a menys que es consideri el concepte de normativa com a tal però que estava associat a un acompanyament social i de la realitat que entenem que hauria de ser facilitador, no s'ha considerat que determinats elements punitius puguin ajudar a un canvi d'hàbits com s'ha demostrat, per exemple, a Itàlia en les ciutats que busquen el Residu zero en les seves ciutats i que, efectivament, han generat canvis importants entre la ciutadania (ex: el cas de Milà). Sabem que no es tracta d'un element educatiu, però certament, ha suposat un cert esforç formatiu per part de les administracions.

En el plànol més associat a l'educatiu hi trobem:

- la influència que pot generar la família i l'entorn proper, i en una ocasió la figura d'un mentor.
- La conscienciació també l'entenem com una conseqüència educativa.
- També s'ha anomenat l'impacte d'activitats educatives com pot ser la visita a un abocador o fer excursionisme. En el cas de l'excursionisme i de les activitats de lleure, entenem que implícitament es volia apuntar també en els valors educatius que s'hi vehiculen o es poden vehicular.
- Si entenem la formació com una forma educativa també ha aparegut en una ocasió la formació sobre residus i conscienciació a nivell de l'esfera política.

Certament, existeixen moltes diferències entre l'àmbit de la comunicació i el de l'educació, però hi ha elements comunicatius que han entrat amb força tant en l'àmbit de la vida quotidiana com en el dels centres educatius.

Les repercussions en com s'entenen les coses, per exemple, per part de l'alumnat, sobre tot des de l'ESO al batxillerat i als Cicles Formatius de Grau Mig i Superior han alterat la manera en que es conceben les coses. Per exemple: l'espai virtual ha alterat completament la noció d'espai i temps. Com diu l'educador, psicòleg i escriptor Jaume Funes "Un adolescent no pot deixar d'estar connectat", així doncs, la immediatesa s'ha fet un espai important en l'ADN del funcionament dels joves i per tant ha d'estar incorporada d'una manera clara en els programes educatius per aprofitar-ne oportunitats. Això xoca amb la diferència clàssica entre programes educatius i campanyes comunicatives, per exemple.

Tot i així apareixen elements força interessants que poden tenir una traducció educativa de forma molt clara a partir dels diferents elements que van aportar els participants en aquesta primera part de la dinàmica:

a/ A qui ens hem de dirigir?

S'han percebut diferents escales d'impacte que probablement hauríem de tenir presents en cada una de les activitats del programa educatiu de Residus o bé d'organitzar les activitats de manera a que cada un d'aquests nivells fossin cobert pel mateix:

- Esfera Individual
- Entorn Proper (família, amics)
- Col·lectivitat (associacions de veïns, entitats de lleure, etc)
- Governança (administracions públiques + autoritats + actors socials).

b/ A on cal focalitzar els esforços educatius?

El repte rau en com fer del "menys" més atractiu: menys residus que vol dir generar menys envasos, menys paper, etc. en la vida quotidiana però també en un consum més conscient, incidint en la reparació, en compartir usos i no centrar-nos en la propietat i un consum compulsiu. En realitat és com fer de la "desmaterialització," quelcom que es percebi més pràctic, més econòmic i més generador d'oportunitats.

Així doncs es tractaria de traduir el "Menys és més" en clau educativa com a concepte transversal educatiu a través de l'aplicació de les primeres etapes de la jerarquia de residus que també han aparegut en els mapes mentals dels participants: reducció i reutilització.

Aquests elements ja són presents en les propostes educatives actuals tot i que en les visites fetes, els alumnes tendeixen a parlar sobre tot del reciclatge. Es tractaria doncs de posar més energia en que els conceptes mencionats en els anteriors paràgrafs agafessin més força en el conjunt del programa de les propostes educatives.

c/ Valors que acompanyen els canvis d'hàbits.

La dificultat del canvi d'hàbits en la generació de residus s'explica per moltes raons però considerem aquí dues variables importants de caràcter cultural que no ajuden especialment respecte a les propostes educatives que volen transmetre valors que topen amb:

- Els ciutadans, un cop han llançat els seus residus, no veuen el que suposa la seva gestió. Ho *llencen* als contenidors i a partir d'aquí no poden veure com segueix el circuit. En una societat en que el valor visual és tan important, allò que no es veu és com si no existís. Allò que ja no incomoda a dins de casa ni al carrer, malgrat les dificultats pròpies de la gestió dels residus en les àrees de contenidors o altres sistemes de gestió, deixa de ser d'interès i més quan no s'entén el valor que tenen els residus com a recursos i quan el ciutadà no rep cap retorn tangible (sigui econòmic o associat a altres valors)

- El consumisme adquireix diferents explicacions segons la capa social però totes elles estan sotmeses al valor de canvi constant en una economia on el creixement es presenta com el valor econòmic a seguir per una societat pròspera. Això genera un consumisme desmesurat on la novetat és valorada i

allò que ahir tenia un valor, avui deixa de tenir-lo. El cas del sector tèxtil és flagrant, per exemple.

Per donar respostes educatives tant al primer punt com al segon, caldria repensar missatges claus i exemples positius i diferenciadors que ens ajudin a donar valors educatius clars i de més impacte. Cal generar consciència que consumir i utilitzar els recursos d'una altra manera no només és positiu sinó que podria deixar en evidència que les pràctiques més socialment establertes poden ser qüestionades per a viure millor.

En aquest sentit valdria la pena posar l'accent en les activitats sobre els recursos que contenen els residus posant exemples molt pràctics; convindria explicar com les administracions o determinades entitats han creat mercats de reutilització en que moltes persones poden trobar objectes de segona mà preuats, com determinades plataformes digitals s'han socialitzat i exemplifiquen un canvi d'hàbits que abans eren minoritaris i que a més a més permeten que es creïn altres valors com ara conèixer noves persones o realitats (ex: Wallapop, BlaBlaCar).

Els valors també es poden explicar a través d'imatges molt visuals i impactants de manera que ens ajudin a entendre que determinats actes ens perjudiquen a tots. Per exemple, si es treballa el flux del plàstic, una imatge d'una balena amb l'estomac ple d'aquest residu, pot fer entendre que *utilitzar les bosses de qualsevol manera, que no es reutilitzin o que no es posin en el contenidor adequat,* ens perjudica a tots. Posar un vídeo de tots els plàstics en superfície als mars o oceans, a les platges o imatges subaquàtiques on es veuen més plàstics que residus a vegades poden ser més auto-explicatives que no pas un discurs educatiu amb molts missatges.

En els mapes la qüestió de la transparència també ha aparegut diverses vegades. Efectivament, explicar què suposa ambientalment l'impacte dels residus és essencial, però els ciutadans també volen saber els costos. Entendre que l'impost sobre els residus és tan necessari com important, és també donar un valor a tota la feina que, en aquest cas, vehicula l'AMB. Així doncs transmetre educativament els costos econòmics, socials (número de treballadors que implica i tipus de feina que genera) així com les diferents responsabilitats que cada una de les administracions assumeix, és també una manera d'educar a la ciutadania en el que representa tant el seu esforç com en el que els hi és demandat.

d/ De quina manera s'han d'explicar les coses educativament?

En l'anterior apartat ja s'ha donat una indicació d'utilitzar exemples de la vida quotidiana com a manera d'apropar l'educació d'una manera més propera. Ho explicàvem utilitzant recursos en que es mostrin exemples de la vida quotidiana que ja funcionen en que la ciutadania pogués veure traduïts els valors que es volen transmetre i també a través de recursos visuals auto-explicatius.

També val la pena reprendre ítems que els participants apuntaven en les etiquetes com ara una informació clara i objectiva. Una informació clara passa també per centrar-nos a vegades amb pocs missatges però molt precisos. Una de les qüestions que es van avaluar en la diagnosi és que, en segons quines activitats, es volen explicar massa conceptes alhora, amb la qual cosa els alumnes o persones que segueixen una activitat es poden perdre en tants conceptes i relacions i l'altra pot crear desmotivació perquè ja no s'acaba d'entendre quin pot tenir el seu gest individual i socials que cerquem per a la millora de la gestió dels nostres residus i recursos i que comencen per a que facin una bona separació dels seus residus en origen. Així doncs valorar quins son els 3 missatges claus que es volen assolir per una activitat determinada podria ser un repte a repassar en el nou programa educatiu.

A la vegada, es poden proporcionar materials didàctics *on line* amb informació objectiva i contrastada amb la qual els diferents públics puguin aprofundir respecte a les activitats proposades tant a l'aula com a les visites de manera a que, qui tingui interès pugui ampliar la informació que hi ha estat treballada.

Respecte als valors de canvi que s'han recollit dels mapes, uns quants que es podrien tenir també molt en compte com a competències i habilitats que transmetessin els educadors/es a través de la didàctica com ara la paciència, la persistència en les idees i objectius, la convicció, l'empatia, la persuasió i tenir sempre present la salut com a valor en sí mateix.

En l'àmbit de la governança, com dèiem al principi, una de les propostes que ha aparegut és la formació específica sobre objectius estratègics i específics sobre residus i recursos en l'esfera dels responsables polítics de les diferents administracions públiques. Afegim també en remarcar que coneguin bé els dispositius de suport que es poden facilitar als ciutadans per a que hi participin activament.

Si unim això a un altre concepte que aparegut en diferents mapes mentals, l'acció col·lectiva, la mateixa formació es podria fer a responsables d'equipament socialment importants dels diferents municipis de l'AMB, així com a mestres d'escoles. Seria una manera d'anar "tots a una" i de fer una formació en cascada que suportés, a la vegada, la comunicació de residus.

Propostes educatives que ens han inspirat els mapes sorgits de la indagació apreciativa

A continuació es presenten algunes idees que han anat sorgint a mida que es feia el buidat com una primera aproximació propositiva. Com encara estem en fase d'estructuració, es presenten sense tenir els conceptes gaire organitzats.

- **Actuar davant una necessitat:** com podem fer entendre la necessitat d'una recollida selectiva apropiada? A través d'una activitat amb una didàctica participativa, preguntar-nos què passarà si seguim fent les coses tal com les fem ara? I què passaria si les féssim bé? S'hauria d'explicar a partir de les conseqüències econòmiques (impacte en els impostos), socials (generació o no de llocs de treball) i ambientals. En aquest cas seria una activitat més dirigida a alumnat de batxillerat, cicles formatius i adults.

  Aquesta activitat podria estar acompanyada d'un altre concepte sorgit dels mapes i és el de "Com compartim el nostre sistema de recollida i gestió de residus"? Hem de fer entendre educativament que no es tracta de la gestió del sistema de residus sinó del nostre sistema de residus. Es tracta doncs de socialitzar la gestió i no de presentar-ho com una qüestió a resoldre tecnològicament només per fer entendre que els ciutadans són una peça fonamental de l'engranatge per a que el nostre sistema de gestió de residus funcioni. També és una oportunitat per a que els participants del programa educatiu es facin més seva l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

- **Prevenció i reducció de residus a casa**. A través de les ludoteques es pot simular una casa amb pocs envasos on l'educador/a expliqui com vol fer les seves compres interactuant amb infants i/o famílies per preguntar-se com es podrien utilitzar menys envasos, com podrien ser substituïts, com ens podríem combinar diferents peces de roba sense necessitat de comprar roba contínuament, com podrien organitzar-se per aprofitar bé el paper i utilitzar-ne el que és estrictament necessari, com es poden conservar bé les coses per no fer-les malbé.

- En els IES o algun Cicle de Grau Formatiu del sector de la moda, es podria fer un taller amb un número determinat de peces de roba i convidar als alumnes a treure totes les combinacions de roba possibles per veure que no en necessiten tanta, després de veure, per exemple, un vídeo d'algun/a blogaire que exemplifica com ho fa a casa.

- Diferents maneres de consumir, diferents maneres de viure: exposar tres vídeos de diferents persones que consumeixen o viuen d'una manera diferent per després fer reflexionar als alumnes sobre les avantatges i desavantatges que impliquen i fer-los reflexionar sobre quines necessitats tenen realment o quines son les que assumeixen a través dels models de publicitat o altres canals com les sèries, les pel·lícules, etc.

- Si t'independitzéssis... com faries la gestió dels residus a casa teva? Es podria aprofitar també per visualitzar les experiències de Residu zero que s'han fet els darrers mesos a Barcelona.

- Per explicar la gran generació de residus que generem, utilitzar una imatge impactant d'una foto d'una família mitja de l'AMB mostrant els metres cúbics que genera en un dia, després en una setmana, al cap d'un mes i al cap d'un any... què passaria si es quedessin a casa? Hi cabrien? Aquesta seria un recurs visual potent per establir un sentiment de responsabilitat i de decidir si val la pena o no reduir-ne la generació.

Què en fem i què podem fer-ne? Explicar el circuit que segueixen i tot el que es perd al no seguir bé la recollida proposada. En aquesta segona part es treballa la co-responsabilitat del ciutadà.

- Buscar algun aliat estratègic com, per exemple, algun centre excursionista o alguna escola que hagués repetit des de fa temps les activitats educatives de l'AMB per a que participessin en una recollida de residus en alguna àrea natural que se sàpiga que la gent hi deixa residus de manera inapropiada. Seria traslladar les experiències que s'han fet de recollida de *littering* a les platges però traslladat a àrees naturals de l'AMB. Es tractaria més d'una acció educativa puntual. Seria òptim que els educadors i educadores socials fessin reflexions en veu alta sobre allò que es troba, el comportament que suposa, l'impacte que representa, etc.

- Activitat educativa sobre la història dels residus i el creixement dels pobles i ciutats. Com ha canviat? Per què? Com pot canviar? Què és necessari per arribar-hi? Aquesta activitat educativa es pot plantejar de moltes maneres. De fet podria ser un projecte educatiu a fer amb els propis municipis i que podria tenir forma fins i tot d'exposició feta pel alumnes o entitats que hi vulguin participar també. En aquest cas seria una manera de crear comunitat a partir de la gestió municipal dels residus. Podria ser una proposta educativa en que l'AMB actués més com a mentor del projecte per a que els municipis se la fessin seva. Però també podria ser una exposició educativa a nivell de l'AMB ambulant o també una activitat a l'aula.

- Activitat educativa per a batxillerat i adults: explicar el principi de qui contamina paga amb el principi de prevenció. Una activitat que ha de permetre explicar també perquè hem de pagar la gestió dels residus amb els nostres impostos. Sovint la ciutadania es justifica de no fer bé la recollida selectiva perquè ja paguen impostos però no son conscients de què paguen ni perquè ho han de pagar. És important doncs, explicar aquests conceptes per tocar un tema incòmode però necessari i, a la vegada, que permeti ser un exercici de transparència de les administracions públiques implicades.

- Per treballar el sentiment de pertinença, un dels valors que han aparegut en la dinàmica, potser caldria plantejar-se alguna activitat d'educació ambiental dirigida a les associacions de veïns, o algun centre cívic que reunís diferents entitats d'un barri o d'una població per fer arribar els reptes relacionats amb la recollida i gestió de residus o aprofitar recursos de les propostes educatives d'Aprenentatge-Servei per arribar a la ciutadania de manera a utilitzar les xarxes ciutadanes de forma més efectiva.
- Per a públics amb un perfil més tècnic, possiblement dirigit més a adults o universitaris, plantejar-se alguna activitat d'educació ambiental per abordar les diferents opcions de fiscalitat ambiental, o vincular els residus a beneficis socials tal com ha plantejat França recentment en el seu full de ruta de d'economia social.

- Utilitzar algunes pel·lícules o documentals impactant sobre la generació de residus o sobre com s'han reduït residus per fer un Cine-Fòrum amb els alumnes. Recollir les seves impressions potser també és un exercici inspirador per a futures propostes educatives.

2.2 Accions propositives en clau de futurització

2.2.1 Propostes i aportacions sobre 8 eixos de gestió

Anàlisi quantitatiu

A partir dels resultats de la dinàmica, fem un anàlisi quantitatiu dels resultats obtinguts que ens permet veure el grau d'importància dels diferents eixos.

	Aportacions		Aportacions diferents		Aportacions puntuades		Puntuació total		Puntuació / aportacions puntuades
Tèxtil	26	17%	17	16%	9	53%	42	7%	4,7
Prevenció	25	16%	19	18%	14	74%	146	24%	10,4
Malbaratament alimentari	22	14%	16	15%	11	69%	78	13%	7,1
FORM	20	13%	15	14%	7	47%	59	10%	8,4
Plàstics	18	12%	13	12%	9	69%	123	20%	13,7
Reutilització/allargar vida	18	12%	14	13%	8	57%	52	8%	6,5
RAEE's	15	10%	8	7%	7	87%	76	12%	9,5
Transparència costos i SIG's	9	6%	5	5%	5	100%	37	6%	7,4
	153		**106**		**71**		**613**		

Pel que fa al número d'aportacions, els eixos més destacats són **tèxtil** i **prevenció** i els que menys aportacions tenen de forma clarament diferenciada són, **transparència de costos i SIG's.**

Hem analitzat el conjunt d'aportacions per classificar-les i identificar aquelles que són iguals o repetides. Els resultats segueixen la mateixa tendència, destacant **RAEE's** i **transparència de costos i SIG's** com els eixos amb menor diversitat d'aportacions diferents.

Pel que fa a les aportacions que han estat puntuades (amb més o menys valoració), els eixos més destacats en número són **prevenció** i **malbaratament alimentari,** i els menys puntuats **transparència de costos i SIG's.** Tanmateix, la totalitat de les poques aportacions dedicades a **transparència de costos i SIG's** (100%) han estat puntuades, mentre que el 87% de les aportacions de **RAEE's** (d'un total de 15) també han estat valorades en puntuació.

Respecte la puntuació total repartida per a totes les aportacions i eixos, cal destacar que el 24% corresponen a l'eix de **prevenció** i el 20% a **plàstics.** Els eixos de **transparència de costos i SIG's (6%), Tèxtil (7%)** i **reutilitzar i allargar la vida dels productes (8%)** són els menys puntuats.

Finalment hem establert la puntuació mitjana respecte les aportacions que han estat puntuades per cada eix. **Plàstics** (13,4), **prevenció** (10,4) i **RAEE's** (9,5) són els més ben puntuats, mentre que l'eix **tèxtil** és el menys valorat amb 4,7.

En resum i considerant les diferents valoracions, els eixos relacionats amb **tèxtil** i **prevenció** són els que més aportacions i aportacions diferents han recollit i l'eix de **transparència de costos i SIG's** el que menys amb força diferència. La resta d'eixos han tingut aportacions similars en la línia alta. L'eix de **RAEE's** és l'eix que proporcionalment ha tingut més aportacions similars.

Si bé l'eix **tèxtil** ha captat moltes aportacions, només un 53% han estat puntuades (amb més o menys valoració), mentre que l'eix de **prevenció** i **malbaratament alimentari** han mantingut una major diversitat en la seva valoració. Així mateix les poques aportacions en els eixos de **transparència de costos i SIG's** i **RAEE's** han estat valorats quasi en la seva totalitat.

Eixos com **plàstics** han destacat en la xifra de puntuació, seguits de **prevenció,** mentre que eixos amb moltes aportacions com tèxtil cauen especialment a l'hora de ser puntuats.

Des d'un punt de vista quantitatiu els assistents a la sessió han destacat especialment la importància dels eixos de **prevenció**, **plàstics** i **malbaratament alimentari** i apunten també a eixos que prenen progressivament major rellevància com **tèxtil** i **RAEE's** si bé en la seva concreció no han destacat en puntuació.

Els eixos de **FORM** i **reutilització/allargar la vida dels productes,** han tingut un nombre elevat d'aportacions si bé no han sobresortit en la seva valoració, mentre que **transparència de costos i SIG's**, ha estat l'eix clarament amb menors aportacions i valoracions, possiblement per ser entès des d'una òptica de gestió.

Anàlisi qualitatiu

Enumeració de les diferents aportacions per a cadascun dels eixos.

EIX: Tèxtil

El nombre d'aportacions indica una preocupació creixent no només per la gestió de la roba usada sinó també pels aspectes normatius, productius i conjunturals de la indústria tèxtil i de la moda, així com els hàbits de consum.

Sembla necessari incorporar aquest eix al Programa educatiu "Compartim un futur", com així s'ha detectat amb l'activitat *"Quina tela!".*

Anotem alguns aspectes citats i altres reflexions que considerem valuoses des d'un punt de vista didàctic:

- Millorar el coneixement sobre el problema i magnitud dels residus tèxtils
- Treball dels hàbits i comportaments de consum relacionats amb la industria de la moda (especialment per públic adolescent, adults i familiars)
- Cercar relacions i complicitat amb les entitats socials que gestionen la recollida i triatge
- Valorar aspectes creatius i propositius del treball didàctic amb joves i adolescents que incideixin especialment en hàbits de compra, la problemàtica i impacte de la cadena de la indústria tèxtil, i solucions alternatives i noves tendències en el consum de moda.
- Integrar els principis de l'economia circular per comprendre la seva aplicació al sector
- Incorporar i valorar recursos relacionats amb les noves tendències (moda i comerç ètic, youtubers,...)

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Incrementar la recollida selectiva de roba

Impuls local als teixits reciclats

Roba menys comercial, roba de qualitat més durable, regulació de venda de roba "superbarata"

Xarxa de recollida per uniforme de monjos (?)

Tallers de residus tèxtils

Hàbits: "Si no fa pudor, no et canviïs cada dia"

Retorn de roba usada a la botiga

Potenciar treball conjunt entre gestors i entitats socials

Repte de futur (?)

Roba biodegradable

Problema dels residus tèxtils (informació)

Intercanvi de roba usada, mercats d'intercanvi

Prohibir més de 5 camisetes per persona

"Costurites". Tallers de costura (compartir moments), aprendre a cosir, taller de costura i reparació de roba

Incrementar les inversions del reciclatge tèxtil

Millores tècniques en el disseny de teixits

"Roba sharing"- armaris compartits

EIX: Prevenció

El consum responsable és un dels objectius transversals de les activitats actuals del Programa "Compartim futur" i aquest és un dels aspectes citats repetidament en les aportacions dels participants. Tanmateix, moltes aportacions s'orienten cap a aspectes més relacionats amb accions de gestió

Anotem alguns aspectes citats i altres reflexions que considerem valuoses des d'un punt de vista didàctic:

- És evident que el treball amb els hàbits i comportaments relacionats amb la prevenció dels residus ha de tenir una presència transversal en les activitats educatives. Així mateix, més enllà de la mera descripció o aparició d'aquests hàbits en les activitats, sembla important que aquests puguin adoptar un caràcter de major normalitat a partir de la connexió amb experiències de gestió, sigui en l'àmbit d'acció municipal o bé en els mateixos Centres d'Ensenyament.

- Idees com una competició sobre "residu zero" podrien ser recursos per dissenyar experiències més específiques sobre els hàbits de prevenció, incorporant no només el factor competitiu sinó dinàmiques de treball creatiu més actives pels participants. En aquesta línia hi ha aspectes relacionats amb les tendències d'autoproducció ("maker", "do it yourself", ecodisseny,...) que són tan aplicables a equipaments (deixalleries, espais de reparació, ateneus de fabricació...) com a la seva incorporació i enfortiment en els plantejaments didàctics de les activitats.

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Fer Llei de prevenció de residus
Ambientalitzar esdeveniments
Competició "residu zero"
Elements reutilitzables per a fer la compra, lloguer de tuppers, bosses de pa, carretons,..
Ecodisseny
Prestigiar la compra a granel, màquines d'autovenda a granel, fruita i verdura sense envàs
Veïnatge i comerç de proximitat
Productes locals de la terra i consum de producte fresc
Aplicacions mòbils relacionades amb control de residus familiars i solucions preventives
Deixalleries de barri com a espai d'intercanvi, espai "maker",...
Conscienciació sobre la compra compulsiva
Personatges famosos com a exemples per a reciclar millor
Nous materials 100% reciclables
Educar per l'austeritat
Consum responsable
Efectes dels processos de producció
Ensenyar a fabricar els teus propis productes
Obligar la indústria a produir amb residu zero
Treure contenidors de resta

EIX: Malbaratament alimentari

El malbaratament alimentari ha estat un dels eixos destacats de la dinàmica des d'un punt de vista quantitatiu i d'aportacions. Com en la resta d'eixos es fa esment a hàbits i comportaments, així com a accions de gestió.

- Molts dels aspectes citats en relació als hàbits (aliments fets a casa, reduir consum de carn, menús ajustats, cuina d'aprofitament,...) ens porten a pensar com són i poden ser experimentats en la quotidianitat dels infants des dels centres d'ensenyament. Som conscients que actualment hi ha massa sovint una desconnexió entre allò experimentat al centre d'ensenyament i les pràctiques domèstiques (p.e: a la classe fem recollida selectiva i ho sabem perfectament, però a casa no en fem). Això fa pensar en quina ha de ser la orientació didàctica d'una proposta educativa externa que s'ofereixi als centres i si aquestes ofertes han de basar-se en activitats puntuals (teoritzem sobre hàbits i comportaments) o bé en projectes, orientacions i assessorament per integrar-los al metabolisme dels centres.

- Una de les aportacions citades (nevera solidària) ens porta a pensar en com treballem en activitats creatives més que descriptives o de discurs. Activitats que tinguin una major connexió i implicació amb la realitat i que puguin reportar solucions que permetin comprendre i executar des de la pròpia acció creativa.

- I finalment, una aportació parla de "ridiculitzar qui malbarata". És una idea que potser ens acosta a com redefinim determinats posicionaments davant alguns problemes greus que sobrepassen la mera gestió dels residus. Cal davant de determinades situacions fer una didàctica més punyent? Podem tractar amb el mateix to i recursos una acció sobre consum responsable que un tema com el malbaratament?

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Nevera solidària
Implicar sector de la restauració i comerç, reduir preu dels productes amb data de caducitat propera
Més aliments fets a casa
Aprofitament per a entitats socials
Reduir el consum de carn
Menús ajustats
Treballar el malbaratament a les escoles
Assignatura de cuina
Cuina d'aprofitament
Lligat a cultura i hàbits, millorar els hàbits, compra responsable, modificar hàbits de consum
Fertilització local i individual (?) (compostatge?)
Ridiculitzar qui malbarata
Ajustar acuradament les dates de caducitat
Banc d'aliments
Compra a granel
Si és de proximitat i torna al camp no es malbarata (?)

EIX: Fracció orgànica dels residus

L'eix dedicat a la fracció orgànica ha tingut un nombre elevat d'aportacions si bé no ha sobresortit en la seva valoració, potser degut a la seva normalització en la gestió tot i els resultats clarament per sota del seu potencial real.

- El concepte de "peça clau del trencaclosques" encaixa perfectament amb la importància que tindrà la seva gestió en el nou PMGRM, fet que implica pensar en com es potencia des d'un punt de vista educatiu en les activitats. Donar una major visibilitat i protagonisme a aquesta fracció pot passar també per incorporar els principis de l'economia circular des de la clara connexió de la seva gestió amb el cicle de la matèria viva. Portem ja un llarg recorregut en la gestió de la FORM al nostre país i potser cal pensar com enriquim la seva importància didàctica integrada a la importància de la seva correcta gestió. Pensar en una activitat específica, actualitzada, motivadora, innovadora i vinculada a les instal·lacions de compostatge pot ser un factor a repensar.

- El concepte "compostatge de proximitat" aporta també un element conceptual interessant, clarament relacionat amb els principis de l'economia circular, l'autogestió i els hàbits domèstics. L'anàlisi dels projectes de compostatge escolar actuals i la seva ampliació cap a la normalitat, així com els mecanismes de suport i assessorament d'aquesta tipologia de projectes ens orienten cap a un tipus d'acció educativa més experiencial, de connexió pràctica amb la realitat i d'estratègia metropolitana, que pot tenir els mecanismes de suport amb les activitats i visites guiades actuals.

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Recollida PaP, perdre l'anonimat
No FORM, no menjo aliments (??)
Usos formatius municipals (formació en usos de la FORM?)
"La peça clau del trencaclosques"
Treure les bosses de plàstic
Compostatge: Planta de compostatge de proximitat, compostatge a la cuina pels testos (de les plantes?), compostadors obligatoris, "salvem el cuc vermicompostador"
Recollida de FORM obligatòria i popular. Ho ha de fer tothom
Pesar la FORM de cada família
Codificar i registrar escombraries
Ipods fets a partir de la FORM (???)
Caracterització pública del contenidor de resta
Transmetre valor (valor i usos del reciclatge de FORM?)
Repte col·lectiu: ajuntaments i ciutadans posen una fita que pugui consultar-se el progrés per tel (?)
Incentiu econòmic al ciutadà
Contenidors que avaluen qualitat de FORM i informen amb missatge de veu

EIX: plàstics

L'eix dedicat als plàstics ha destacat tan des d'un punt de vista d'aportacions com en les valoracions quantitatives, fent palès la importància i socialització progressiva que genera el seu impacte en el medi.

Si bé en les aportacions destaquen les qüestions legals, de gestió i innovació, pensem que generen algunes reflexions destacables des del punt de vista educatiu.

- Les cites repetides als sistemes de gestió basats en el dipòsit i retorn com a l'ampliació de recollida a materials plàstics no envasos, indica la necessitat d'estar amatents a l'adaptació dels continguts didàctics de les activitats en consonància en els canvis de gestió. Fins i tot caldria considerar, si des d'una perspectiva educativa, cal avançar-se per generar l'estat d'opinió dels diferents públics davants dels canvis potencials. Aquest pot ser un aspecte interessant de connexió de la gestió amb activitats destinades a públics adults i connectades amb accions municipals.

- L'impacte social actual dels problemes derivats de l'ús del plàstic (plàstic d'un sol ús, *littering*, *marine littering*, impactes als ecosistemes i fauna marina,...) són una oportunitat excel·lent perquè siguin abordats potser de forma específica, vinculats també als possibles canvis en els models de gestió. Els recursos, notícies i imatges que circulen actualment, tenen un impacte molt interessant entre tots els públics per tal que siguin tractats de forma didàctica. Ens sembla interessant com el Programa Educatiu pot abordar i aprofita oportunitats del context per integrar-los en els processos de transició.

- En aquesta mirada posada en la transició, és destacable com les activitats poden incorporar elements d'innovació, acció i connexió amb les noves realitats. Els casos creixents de prohibició del plàstic d'un sol ús estan generant iniciatives, productes i experiències destacables que haurien de propiciar actuacions i reaccions en els projectes educatius, tan sigui en activitats concretes com en la recerca de projectes d'actuació conjunta de les comunitats educatives amb empreses i administracions.

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

SDDR: SDDR envasos, suprimir SIG, envasos tots reutilitzables, devolució instantània dels envasos al ciutadà
1 contenidor de materials
Prohibició del plàstic d'un sol ús
Més coneixement sobre el destí dels plàstics no envasos
Pagament per generació de residus plàstics
Plàstic alimentari bio, bioplàstics
Activitat a la platja: "balena fake"
Normativa per disminuir els embolcalls alimentaris
I+d per a solucions alternatives al plàstic i més marketing
Normativa per reduir els tipus de plàstic
No impropis (?)
Venda a granel
Demostració científica (tècnica?) sobre la gestió dels plàstics (transparència?)

EIX Reutilització i allargar la vida dels productes

Com en el cas de la fracció orgànica, aquest ha tingut un nombre elevat d'aportacions si bé no han sobresortit en la seva valoració.

- Sorgeix una reflexió educativa arran de les aportacions que apunten a reforçar o promoure activitats i serveis relacionats amb la reutilització (reparació, segona mà, segona vida, disseny,...). Fins a quin punt les activitats educatives han d'insistir en els missatges o bé han de connectar amb les tendències i exemples actuals que poden aportar nous valors i visions als participants des de les experiències i evidències pràctiques (p.e. la visió dels joves de la compra/venda de segona mà ha canviat notablement en pocs anys). Aquest aspecte pot tenir connexions amb altres eixos i interessos dels joves com són la moda (tèxtil), tecnologia (RAEE) o aspectes genèrics com ho són la innovació, la impressió 3D, les aplicacions mòbils,...

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Aprendre a reparar, habilitats per a reparar
Establir una quota d'envasos retornables
Promoure les tendes de segona mà
Promoure la 2a vida útil dels productes
Moneda local a la deixalleria per compensar els materials reusables
Canvi de model cap a contenidor de reciclatges (materials? / sec-humit?)
Transformar/reaprofitar productes al final de la vida útil
Mòbil sense bateries
Ensenyar
Informar i combatre la obsolescència programada
Consciencia social
Buscar fórmules innovadores de reutilització
Disseny de productes modulars reparables
Joguines, invents, creació

EIX: RAEE's

L'eix dedicat als RAEE ha tingut poques aportacions i s'han centrat especialment en la obsolescència programada i les accions de reparació.

- Les reflexions en aquest eix poden estar en la mateixa línia de les observades en l'eix de reutilització i allargar la vida dels productes (connexió amb reparació).

- En la mateixa direcció, el concepte d'obsolescència programada té un impacte social creixent assimilable a aspectes citats en l'eix de plàstics pel que fa a abordar didàcticament les oportunitats del context per integrar-los en la transició de les activitats educatives.

- El treball sobre l'impacte dels RAEE té també una connexió molt interessant per incorporar els principis de l'economia circular pel que fa als fluxos de valor dels materials tècnics.

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Millora d'infraestructures i aprofitament dels residus
Reparació: Sóc capaç de reparar RAEE's, taller de reparació, reparar i reutilitzar, peces bescanviables,
Obsolescència programada: Prohibir la obsolescència programada, allargar la obsolescència, perseguir-la, els AEE han de durar més de 20 anys, vida útil mínima
Retorn a les tendes, sistemes de dipòsit i retorn
Remanufacturar
App. Assesorament sobre què pots fer
Veure el destí dels RAEE en realitat augmentada

EIX: Transparència i costos

Aquest eix és el que menys aportacions i valoracions ha tingut en la dinàmica de treball de forma clarament diferenciada. Tanmateix insistim en la idea expressada en els treball de diagnosi pel que fa a millorar els continguts i didàctica en el moment que siguin abordats a les activitats educatives, i molt especialment en aquelles dirigides al públic adult, conscients de les reticències que genera.

APORTACIONS DE LA DINÀMICA

Visualitzar dades econòmiques i costos de gestió dels residus, més informació cap a la societat
Obligació de participar al SIG (?)
Poca transparència dels SIG. Regulen però tenim poc coneixement
Sistemes de gestió per deixar de fer residus
El mòbil com a poderosa eina de transparència. Unitat individual d'informació

2.2.2 Desenvolupament d'idees en perspectiva educativa

Dinàmica

Els participants, a través de la valoració de les diferents aportacions, han seleccionat una de les idees de cada eix per tal de desenvolupar-la amb una visió més educativa. Per a cada idea seleccionada s'han fet aportacions segmentats en els següents aspectes:

- Habilitats
- Estratègies
- Acompanyament (entès com característiques)
- Missatges clau
- Públics
- Recursos i eines
- Elements didàctics
- Visibilitat.

La durada destinada a aquest exercici, a la part final de la sessió, no ha permès que fos treballada detalladament per la qual cosa alguna de les idees de treball no s'han pogut desenvolupar.

En general, les aportacions tenen un caràcter de tipus tècnic i d'acció comunicativa més que no pas de caràcter didàctic i educatiu, fet que evidencia la dificultat que sovint tenim per traslladar molts aspectes de gestió a l'experiència educativa, tot i que no era intenció de la dinàmica obtenir idees concretes d'activitats.

Tanmateix **subratllem en negreta** aquelles aportacions, paraules, idees i conceptes que orienten o reforcen línies que hem considerat en l'exercici anterior o bé que expressen possibles idees a tenir presents dins l'eix d'Educació ambiental del PMGRM.

Idea 1: Moneda local a la deixalleria

Visibilitat
- Nom vistós

Elements didàctics
- Sabem quina relació amb €

Recursos i eines
- Impostos municipals amb moneda local
- Sistemes d'utilització de pagament per generació

Públics
- **Agents econòmics locals**
- Veïnal

PÚBLICS: ampliar els públics de les accions educatives a altres segments. Se citen també els comerciants.

Missatges clau
- Economia real
- Tot queda a casa

Acompanyament
- Intercanvi de serveis per hores

Estratègies
- Sistema econòmic local
- Incentius per a col·lectius d'inserció

Habilitats
- Ser bon **incentivador**
- Valor real de les coses

HABILITATS: es podria entendre com una habilitat dels educadors (estimular, motivar,...)

IDEA 2: Millorar des de l'origen (disseny tèxtil)
Sense aportacions

IDEA 3: Llei de prevenció de residus
Sense aportacions

IDEA 4: Envasos retornables

Visibilitat
- Supermercats
- Personatge estrella (no George Clooney)
- **Publicitat agressiva**
- Restaurant (sobres) (?)
- Actes públics i esdeveniments

Elements didàctics
- Recipients personalitzats
- Difusió en punts de venda
- Ús cantimplora i tuppers

Recursos i eines
- Màquines retorn SDDR
- Kit envasos
- Compensacions (punts, diners, regals,...)
- Dipòsit €
- Noves tecnologies de materials

Públics
- **Comerciants**
- General
- Joves
- Famílies

Missatges clau
- Més barat
- Beneficis pel medi ambient
- Quantes vegades es pot reutilitzar un envàs
- 1 és millor que 1000

Acompanyament
- **Productors**
- Consumidors
- **Botigues i distribuïdors**

Estratègies
- Reducció de costos
- Simplificar les formes
- I+d en envasos per aliments específics

Habilitats
- Anar a comprar
- Logística de casa

VISIBILITAT: ho entenem en tendir cap a activitats amb discursos i recursos enriquits, i més punyents que puguin aprofitar la diversitat de recursos actuals, el context i la socialització de molts problemes socials i ambientals

ACOMPANYAMENT: cercar noves aliances en l'execució del Programa educatiu: productors, distribució, comerç, gestors, agents socials,...

IDEA 5: RAEE's i allargar la vida dels productes

Visibilitat
- Etiquetar anys de vida útil esperats
- **Youtuber** reparant aparells

Elements didàctics
- Guies informatives
- **Conèixer els efectes nocius de l'extracció de minerals**
- Mapa dels recursos utilitzats per produir AEE

Recursos i eines
- Màquines de peces reutilitzables

Públics
- Traslladar el cost del residu al sector

Missatges clau
- **Prestigiar** els productes que tenen molts anys
- **Impacte ambiental i social de l'extracció de minerals**
- Fora cultura del consum ràpid
- El cost ambiental és massa alt

Acompanyament
- **Vivencial:** recuperadors i reparadors
- Costos de reparació inferiors a comprar de nou

Estratègies
- **Posar de moda** comprar productes de llarga vida
- Premis a empreses que fabriquin amb vida útil
- Llogar. Ús i no comprar. Centrar-se en usar i no en producte **(idea ús / possessió)**
- Educació ambiental a empreses productores
- Dipòsit i retorn
- Canviar modes, reutilitzar mola

Habilitats
- Màquines escalables (tipus Mecano)
- **Sortida professional**: reparació
- **Projectes app** en centres de reparació (?)

VISIBILITAT: no prescindir de cap idea. Nous canals i tendències

ELEMENTS DIDÀCTICS: Incorporació de nous coneixements i informacions. Tractament acurat, però enriquit i didàctic. No eduquem en la por.

MISSATGES CLAU: Mirem de capgirar conceptes i visions. Prestigiem, seduïm, emocionem.

Incorporem més valors socials associats a persones i comunitats

ACOMPANYAMENT: relacionat amb els educadors i la seva formació: Capacitat de transmissió. També en incorporar major experiència activa a les activitats educatives (més penetració i contacte amb la instal·lació, amb les persones)

ESTRATÈGIES: més que posar de moda, estar al dia i connectat amb la realitat dels públics.

Emfatitzar principis d'economia nous pel públic (ús/possessió)

HABILITATS: incorporar aspectes d'àmbit social (ocupació, salut,...).

Incorporació de recursos tecnològics (app's, infografies)

Ambdues idees més relacionades amb estratègia, didàctica i recursos

Idea 6: Compostatge de proximitat

Visibilitat
- Donar **protagonisme als compostaires consolidats**

Públic
- Familiar

Recursos i eines
- **Infografies**

Missatges clau
- Adob natural per l'hort

Estratègies
- Fiscalitat. Reducció de la taxa

Protagonisme a experiències sòlides, que incorporin el factor humà i el contacte amb les persones com una de les claus del seu èxit

Infografies: noves eines i recursos a utilitzar per millorar la transmissió de la informació i coneixements a les activitats

Idea 7: Moderació del consum

Visibilitat
- **Imatges de denúncia**

Elements didàctics
- Tallers de cuina diària

Recursos i eines
- Fomentar **app** consum d'aliments
- Adaptar ordenances Ajuntaments

Públics
- adults
- Joves
- Grans productors de menjar cuinat

Missatges clau
- El menjar no es llença

Estratègies
- Dirigides a **grans superfícies**

Habilitats
- Reduir pre-cuinats

Entès en la mateixa línia exposada anteriorment: activitats amb discursos i recursos enriquits, més punyents, que aprofitin la potencialitat de la gran quantitat d'informació i recursos que disposem

Incorporació d'altres públics però també d'ampliar els focus d'atenció educativa.

Possibilitat d'acords i col·laboracions en àmbit educatiu amb sector de la distribució

Idea 8: Transparència informació de costos

Visibilitat
- Etiquetatges dels productes amb el cost ambiental
- Rebut residus

Elements didàctics
- Audiovisuals

Recursos i eines
- **Infografies**

Missatges clau
- Corresponsabilitat

Estratègies
- Organisme públic que auditi els SIG

tonaymemí
comunicació, investigació
i gestió per la sostenibilitat

Anton Aymemí

anton@tonaymemi.cat
www.tonaymemi.cat
@tonaymemi